

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Gf.II.30.773/2010/4. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a dr. Györgyi Árpád Ügyvédi Iroda (cím, ügyintéző: dr. Györgyi Árpád ügyvéd) által képviselt felperes neve, címe felperesnek, a Czakó-Háger-Kálmán-Kozslik-Turnyánszki Ügyvédi Iroda (cím, ügyintéző: dr. Turnyánszki Gábor ügyvéd) által képviselt I.rendű alperes neve, címe I.r., dr. Kovács Andrea ügyvéd (cím) által képviselt II.rendű alperes neve, címe II.r., a dr. Barna Gabriella ügyvéd (cím) által képviselt III.rendű alperes neve, címe III.r. alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt folyamatba tett perében a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 21.G.40.278/2008/39. számú, 46. számon kijavított ítélete ellen a felperes részéről 43. számon benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

Ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Az ítéltábla arra kötelezi a felperest, hogy fizessen meg tizenöt napon belül I.r. alperesnek 25 000 (Huszonötezer) forint általános forgalmi adót magába foglaló 125 000 (Egyszázhuszonötezer) forint másodfokú perköltséget.

Ezen ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

A felperes 2006. évben a **gazdálkodó szervezet1** n.-i székhelyű gazdálkodó szervezettől 92 800 euró vételárért megvásárolta a HPK-70 típusú 11935 gyártási számú csatorna bálázógépet. Felperes többségi tulajdonosa és ügyvezetője is volt a **gazdálkodó szervezet2**-nek, mely gazdálkodó szervezetben üzletrésszel rendelkezett III.r. alperes is. Nevezett cég 2006. év szeptemberében a **Z.** Takarékszövetkezet s.-i részlegénél 36 000 000 forint összegű hitelt vett fel, melynek fedezetéül az I.r., II.r., III.r. alperesek, illetőleg általuk képviselt gazdálkodó szervezetek jelzálog-fedezetet biztosítottak.

A 2007. év március hó 14. napján kelt megállapodással a **gazdálkodó szervezet2** részéről a felperes és III.r. alperes, a **gazdálkodó szervezet3** képviseletében I.r. felperes, továbbá a **gazdálkodó szervezet4** képviseletében **K. F.** megállapodást

kötöttek. Ezen szerződésben a **gazdálkodó szervezet2** képviselői - köztük a felperes a **Z. Takarékszövetkezet**nél „a még visszamaradó 19 000 000 forint” hitel fedezetére fedezetcseréként a perbeli gépet ajánlották fel. A felperes nyilatkozott arról, hogy kizárólagos tulajdonában áll az a szelektív hulladéktömörítő HPK-70-es csatorna bálázógép, amely a **gazdálkodó szervezet2** használatában van. Egyben kijelentette, hogy a hivatkozott gép tehermentes.

A kifizetetlen hitel formájában jelentkező - a megállapodás szóhasználata szerinti - „probléma” megoldására a felperes hozzájárult ahhoz, hogy a társaság, illetve a hitelező kezdeményezzék a fedezetcserét a hitelező takarékszövetkezetnél és egyben hozzájárulását adta ahhoz, hogy a perbeli gépi berendezés a jelzálogjoggal terhelt ingatlanok fedezetéül szolgáljon.

A szerződés aláírásával felhatalmazta a III.r. alperest arra, hogy a fedezetcseré lebonyolítására „teljes hatáskörben” intézkedjen.

2007. év augusztus hó 01. napján a **Z. Takarékszövetkezet**, mint hitelező és a **gazdálkodó szervezet2**, mint adós és ingózálog jog kötelezett, továbbá **S. P.**, a III.r. alperes, a **gazdálkodó szervezet3**, valamint a **gazdálkodó szervezet5**, mint jelzálog kötelezettek egy újabb megállapodást kötöttek, ebben rögzítették, hogy a hitelező a **gazdálkodó szervezet2** adós részére a **Z. Takarékszövetkezet** „rulírozó hitelt” biztosított 2006. augusztus 09. napján 36 000 000 forint összegben, a hitel lejáratát 2007. év augusztus hó 08. napja.

A hitelező szerződésben írt partnerei rögzítették, hogy az adós által a **gazdálkodó szervezet6** „felszámolás alatt” felszámolója által elismert „B” kategóriás követelésének engedményezéséből befolyt 17 699 492 forint összegben a hitelező csökkentette a hitelkeret összegét, mely a szerződés aláírásának időpontjában 18 300 508 forintban került megállapításra. Felek rögzítették, hogy az adós a lejáratkor a hitelt nem tudja visszafizetni, ezért a négy ingatlan jelzálogot biztosító zálogkötelezett kötelezettséget vállalt arra, hogy maguk között egyenlő arányban megfizetik adós helyett a hitelt és annak járulékai teljes összegét tartozásátvállalás keretében.

A felek megállapodtak még abban, hogyha a tartozást átvállaló személyek a 2007. év augusztus hó 08. napján esedékes hiteltörlesztés teljes összegét megfizetik, akkor a hitel megszűnik, és a hitelező haladéktalanul intézkedik a hitel fedezeteként szolgáló ingatlanokon fennálló jelzálog törlési engedélyének kiadásáról, egyben teljesítés esetén a hitelező tovább engedményezi a jelzálog kötelezetteknek a **gazdálkodó szervezet2** által engedményezett, a **gazdálkodó szervezet6** „felszámolás alatt” felszámolásából származó követelését.

A felperes megelőzőleg 2007. év január hó 22. napján meghatalmazta a III.r. alperest arra, hogy helyette és nevében, mint **gazdálkodó szervezet2** ügyvezetője helyett a távollétében a társaság nevében teljes körűen eljárjon.

2007. év november hó 05. napján a felperes meghatalmazta a III.r. alperest arra, hogy a kizárólagos tulajdonában álló per-, teher- és igénymentes perbeli csatorna bálázógép értékesítése körében nevében teljes körben eljárjon, a szükséges jognyilatkozatokat megtegye és a megkötendő szerződést aláírja.

2008. év január hó 07. napján a III.r. alperes a perbeli bálázógépet 17 500 000 forint vételárért eladta az I.r. alperesnek. A szerződés szerint az eladó és a vevő a vételár megfizetéséről, annak ütemezéséről külön megállapodást köt, amely a szerződés mellékletét képezi. Rögzítették, hogy az adásvételi szerződés tárgyát képező bálázógép S.-en található. Az eladó, a III.r. alperes nyilatkozott büntetőjogi felelőssége tudatában arról, hogy az adásvétel tárgyát képező bálázógép kizárólagos tulajdonában áll, azon másnak olyan joga nem áll fent, amely a vevőt tulajdonjogában, illetve birtoklásában korlátozná. A megállapodást dr. **Sz. G.** s.-i székhelyű ügyvéd ellenjegyezte.

A nevezett jogi képviselő ellenjegyzése mellett a szerződés megkötését követő napon a felek adásvételi szerződés módosítás megnevezésű megállapodást kötöttek, melyben az előző napon S.-en kelt adásvételi szerződés 1./ pontját módosították akként, hogy eladóként a III.r. alperes a felperes tulajdonában álló és a szerződésben körülírt használt csatorna bálázógépet a tulajdonostól 2007. november 05. napján kapott meghatalmazás alapján adta el az I.r. alperesnek.

A III.r. alperes 2008. január 07. napján kelt okiratban nyilatkozott arra, hogy a bálázógép tulajdonjoga adásvétel jogcímén az I.r. alperesre átszállt és ezen naptól a bálázógéppel a vevő - I.r. alperes - sajátjaként rendelkezhet.

2008. január hó 10. napján az I.r. alperes adásvételi szerződést kötött a II.r. alperesi gazdálkodó szervezettel, melyben eladta a bálázógépet 17 500 000 forint vételárért.

A felek a szerződésben rögzítették, hogy a vevő a szerződés megkötésével egyidejűleg egyösszegben és készpénzben 4 000 000 forint összeget megfizetett, melyet a felek foglalónak minősítettek.

A meghaladó vételár megfizetésére az eladó a vevő részére részletfizetést engedélyezett havi 500 000 forint összegben.

A II.r. alperes a vételárból mindösszesen 6 500 000 forintot fizetett meg. A felperes a II.r. alperes felé a perbeli géppel összefüggésben tulajdonjogi igény-bejelentést tett, ezt követően a II.r. alperes a részletfizetést felfüggesztette, a további fizetést jelen peres eljárás eredményétől tette függővé.

Ezt követően a felperes és a II.r. alperes adásvételi szerződést kötött 2009. február 21. napján. Ezen megállapodásban a felperes, mint eladó a II.r. alperes pedig, mint vevő a gép vételárát 17 500 000 forintban meghatározták és a vételárba beszámították a II.r. alperes által az I.r. alperesnek megfizetett 6 500 000 forintot, míg a fennmaradó 11 000 000 forint megfizetésére havi 500 000 forint részletfizetésben állapodtak meg.

A felperes végső formában fenntartott kereseti kérelmében elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy az I.r. és II.r. alperes között létrejött adásvételi szerződés és adásvételi szerződés módosítás semmis, továbbá kérte az I.r. és II.r. alperes között S.-en, 2008. január 10. napján a gép átruházása céljából létrejött adásvételi szerződés semmisségének megállapítását.

Másodlagosan kérte, hogy az I.r. és III.r. alpereseket kötelezze a bíróság a II.r. alperes által I.r. alperes részére kifizetett 6 500 000 forint megfizetésére. Harmadlagosan egyetemlegesen I.r. és III.r. alpereseket az adásvételi szerződés megkötésének időpontjától számított késedelmi kamat megfizetésére kérte kötelezni. Ezen kereseti kérelmének esetleges elutasítása esetére annak megállapítását kérte a bíróságtól, miszerint a gép tulajdonjoga a felperest illeti meg, egyidejűleg a bálázógép részére történő kiadását igényelte.

Alperesek ellenkérelme a felperes kereseti kérelmének elutasítására irányult.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét aplainak találta. Kifejtett álláspontja szerint az adásvételi szerződés megkötése során a III.r. alperes megbízottként járt el, melynek során ingó adásvételi szerződést kötött az I.r. alperessel, aki a szerződéssel a perbeli ingóságon tulajdonjogot szerzett és ezt követően jogszerűen értékesítette azt a II.r. alperes részére.

Álláspontja szerint a meghatalmazás egyoldalú címzett jognyilatkozatként teljes körű eljárásra jogosította fel a III.r. alperest, az nem értelmezhető szűkítően, így a III.r. alperes jogosult volt a vételár átvételére is.

Egyik tulajdonjog átruházására irányuló szerződés sem ütközött jogszabályba, így azok semmissége sem állapítható meg.

Az I.r. és II.r. alperesek közötti adásvételi szerződés nem minősül színleltnek és ekként semmisnek, az I.r. és III.r. alperes nyilatkozatából megállapította, hogy a szerződési akarat a bálázógép átruházására irányult.

A 2007. március 14. napján kelt megállapodás is kifejezetten azt célozta, hogy a **gazdálkodó szervezet** hitelének fedezetéül a felperes tulajdonát képező HPK-70-es bálázó-gép szolgáljon.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést. Fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását kérte akként, hogy az ítélet a kereseti kérelmének adjon helyt, míg másodlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését indítványozta.

Kiemelte, hogy a III.r. és I.r. alperesek között létrejött adásvételi szerződés semmis, tekintettel arra, hogy a III.r. alperes nem volt és később sem vált a gép tulajdonosává, így nem állt jogában azt értékesíteni. Az I.r. és III.r. alperes egyaránt tudatában volt annak, hogy a gép a felperes tulajdonában áll. Az I.r. és III.r. alperesek között létrejött szerződés semmisségére tekintettel a II.r. alperes és az I.r. alperes között létrejött adásvételi

szerződés is semmis. Az I.r. alperes nem bizonyította azt, hogy az adásvételi szerződés megkötésekor, avagy később szerződő partnere, a II.r. alperes részére átadta-e és ha igen, mikor az I.r. és III.r. alperesek által megkötött adásvételi szerződés 2008. január 08. napján kelt módosítását. Joghatás kiváltására az I.r. és III.r. alperes által megkötött adásvételi szerződés, annak módosítása és a meghatalmazás együttesen lehet alkalmas. Az elsőfokú bíróság ezt a tényt is figyelmen kívül hagyta.

A fedezetcserére irányuló megállapodás egyrészt határidőhöz kötött volt, valamint kizárólag az ingóság megterhelésére irányult és nem elidegenítésre.

A felperes jogszerűen adott felhatalmazás alapján jogellenes nyilatkozatot tett.

Az ítélet 5. oldal utolsó bekezdésében írt megállapítás alapjául szolgáló irat nem állt a bíróság rendelkezésére.

Az I.r. és III.r. alperesek által megkötött szerződés színleltségét a körülmények maradéktalanul alátámasztják, így az adásvételi szerződések között eltelt rövid idő, az I.r. alperes jutalék megállapodása a III.r. alperessel, és hogy a gép eladásáról nem tájékoztatta a felperest. Az I.r. alperes nem gépkereskedő. A módosítás körülményeit ellentmondásosan adták elő. A felperes tulajdonjogát nem igazolta a II.r. alperes felé az I.r. alperes, kizárólag a 2008. január 07. napján kötött adásvételi szerződést mutatta fel az I.r. alperes, aki tulajdonjogát a III.r. alperestől származtatta, ugyanakkor dr. **Sz. G.** egyértelműen nyilatkozott arról, hogy a szerződés megkötésekor a III.r. alperes állította, hogy ő hozta be a gépet az országba és ő a gép kizárólagos tulajdonosa. Az I.r. alperesnek pedig nincs haszna az értékesítésből, az 1 % jutalék megfizetésére a III.r. alperes nem vállalt kötelezettséget.

A megkötött adásvételi szerződés eleve semmis volt, semmis szerződést pedig nem lehet módosítani.

Az I.r. alperes ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását indítványozta. A további alperesek fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztettek elő.

Az ítélet tábla a felperes fellebbezését a Pp. 256/A. § (1) bekezdés f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A fellebbezés az alábbiak szerint alaptalan:

I.

Az I.r. és III.r. alperesek közötti szerződés semmisségének megállapítását célzó jogorvoslati kérelem alaptalan.

Megállapítási kereset indításának - a Pp. 123. §-ában foglalt rendelkezés értelmében - két sajátos feltétele van. Egyrészt a jogvédelem szükségessége - a kért megállapítás a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása végett szükséges legyen -, másrészt a teljesítés követelésének kizártsága, hogy a felperes a jogviszony természeténél fogva, vagy a kötelezettség lejártának hiányában, vagy valamely más okból teljesítést nem követelhet. Megállapítási keresetnél e két feltételnek együttesen fenn kell állnia. A jogszabálynak ez a rendelkezése ama ésszerűségi, pergazdaságossági megfontolásokon alapul, hogy ne

követelhessen kevesebbet (megállapítást) az a felperes, akinek az igénye már a többre (marasztalásra) is megnyílt, s egy, az ugyanabból a jogviszonyból származó jogvita lehetőleg egy per keretében nyerjen elbírálást. A Legfelsőbb Bíróság Pf.III.21.067/1970. számú ítéletében fent kifejtettek teljes mértékben irányadóak az egységes ítélkezési gyakorlatra.

Nem volt elzárva a felperes attól, hogy marasztalást kérjen, azaz az ingó kiadását, avagy ellenérték megfizetését igényelje, így a megállapítási kereset előterjeszthetőségének törvényi feltételeinek hiányában ezen kereseti kérelmek elutasítandóak.

II.

A marasztalásra irányuló fellebbezés sem alapos.

A jogvita elbírálása során a komplex szerződéses rendszer vizsgálendő, melyből az állapítható meg, hogy a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetben levő gazdálkodó szervezet ügyvezetője (a felperes), a tulajdonában álló jelentős értékű ingóságot a gazdálkodó szervezet tartozásának fedezetéül felajánlotta. Azon tények egybevetéséből, hogy a gépet a felperes előbb fedezetként felajánlotta, majd meghatalmazást adott a gép értékesítésére a III.r. alperesnek, kétségtelenül megállapítható, hogy a felperes számolt, vagy legalábbis számolnia kellett azzal, hogy a gép tulajdonjogát - az ügyvezetése alatt álló gazdálkodó szervezet tartozásának harmadik személyek általi kiegyenlítése esetén - ellenérték nélkül elveszíti.

III.

Az ingóság tulajdonjogának származékos szerzőismódjai közé tartozik az átruházás. A származékos jogszerzés esetén a megszerzett tulajdonjog a dolgon már korábban fennálló tulajdonjogon alapszik, tehát a már fennálló és létező tulajdonjog száll át más tulajdonosra. A tulajdonjog alanyában bekövetkezett változás tehát általában a tulajdonjog tartalmát, a tulajdon tekintetében fennálló jogokat és kötelezettségeket nem érinti, lényegét tekintve jogutódlásról van szó.

A származékos jogszerzés alapvető elve, hogy senki nem ruházhat át másra több jogot, mint amennyivel maga rendelkezik. A felperes azonban megbízta a III.r. alperest azzal, hogy a tulajdonában álló ingóságot (gépet) értékesítse. Ezen megállapodást a III.r. alperes teljesítette és a gépet az I.r. alperesnek eladta. A meghatalmazás kiterjedt az ingóság értékesítésére, amely szükségképpen magában foglalja a vételár átvételére való jogosultságot is, hiszen a meghatalmazás korlátozása egyébként is harmadik személyekkel szemben hatálytalan.

Arra tekintettel, hogy az I.r. és III.r. alperesek a szerződésüket módosították, így nem volt akadálya annak, hogy a módosított adásvételi szerződéssel az I.r. alperes a perbeli gépen tulajdonjogot szerezzen és azt a II.r. alperes felé tovább értékesítse. A meghatalmazással az I.r. alperes a tulajdonos felperestől származtathatja tulajdonjogát.

A színlelt szerződésnél a felek közös akarata arra irányul, hogy azt a szerződést, ami nyilatkozataik alapján keletkezne, ne kössék meg. A színlelt szerződés így semmis (Ptk. 207. § (4) bekezdés), ha az más szerződést leplez, a szerződést azon az alapon kell megítélni, hogy tartalmazza-e a leplezett szerződés létrejöttéhez szükséges követelményeket. Az I.r. és III.r. alperesek által kötött szerződés nem minősíthető színleltnek, annak célja a tulajdonjog átruházása volt. A Ptk. 200. § (1) bekezdéséből levezethető szerződési szabadság elvéből következik az, hogy nem volt akadálya annak, hogy az I.r. alperes a gépet, miután azt megvásárolta, tovább értékesítse.

Az idézetek szerint a III.r. alperes - a felperestől származó meghatalmazás birtokában - jogszerűen értékesítette az ingóságot az I.r. alperesnek és ő pedig szintén nem tilos úton azt eladta a II.r. alperesnek. Ha a szerződő feleknek (a tartozásátvállalásban közvetlenül, illetve közvetve érintett III.r. és I.r. alpereseknek) a szerződések megkötése során volt olyan rejtett indoka, hogy a felperes ügyvezetése alatt álló gazdálkodó szervezet tartozásának megfizetésével összefüggésben keletkezett követelésüknek a befolyt vételárból részben, vagy egészben kielégítést keressenek, ez a Ptk. 207. § (3) bekezdéséből kifolyólag a szerződés érvényessége szempontjából közömbös.

IV.

A felperes ingó kiadását célzó jogorvoslati kérelme sem foghat helyt. Az I.r. alperes - a meghatalmazás útján - a felperestől, mint tulajdonostól szerzett tulajdonjogot és az ingóságot jogszerűen értékesítette a II.r. alperes felé, így egyik fél sem köteles az ingóságot az immár tulajdonjoggal nem rendelkező felperes részére kiadni.

V.

A nem vitás peradatok szerint a befolyt vételár a III.r. alperesnél van, aki azt nem köteles megfizetni a felperes javára, hiszen az idézetek szerint azt jogszerűen használhatta fel a tartozás kiegyenlítésének ellentételéül.

Fenti indokbeli változtatással az ítéltábla az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét helybenhagyta a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján.

A pervesztes felperes köteles a pernyertes I.r. alperes ügyvédi munkadíj formájában felmerült perköltségét megfizetni a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján.

Az ítéltábla az ügyvédi munkadíjat a 32/2003. (VIII.22.) IM. számú rendelet keretei között állapította meg, melynek során figyelembe vette az ügyértéket, a per nehézségi fokát, továbbá a kifejtett képviseleti tevékenység módját és körét egyaránt.

D e b r e c e n, 2011. május 13.

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Senyei György s.k. előadó bíró, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hitelűl:

- kiadó -